

STRESZCZENIE

Roztocze dutkowe z rodziny Syringophilidae (Acariformes: Prostigmata: Cheyletoidea) są zróżnicowanymi, wysoce wyspecjalizowanymi i szeroko rozpowszechnionymi ektopasożytami na stałe związanymi z wieloma rzędami ptaków. W ostatnich latach przeprowadzono wiele badań taksonomicznych i systematycznych na tej grupie roztoczy, jednak ich ekologia i biologia nadal pozostają słabo poznane. Ze względu na wąską specyficzność żywicielską są dobrym modelem do badań nad ekologicznymi i ewolucyjnymi związkami w układzie pasożyt-żywiciel.

Syringophilidae są znane z niemal wszystkich rzędów ptaków - z jednych lepiej, z drugich mniej. Rząd Psittaciformes wyróżnia się dużą liczbą gatunków, wysokim stopniem endemizmu w poszczególnych regionach zoogeograficznych oraz skomplikowaną historią. Wspomniane czynniki zdecydowały o wybraniu tej grupy ptaków do badań ich infestacji przez roztocze dutkowe. Przed rozpoczęciem kompleksowych badań nad roztoczymi Syringophilidae związanymi z papugami, znanych było zaledwie 26 gatunków dutkowców infestujących 36 gatunków żywicieli (ok. 10% fauny światowej papug).

W trakcie badań przeprowadziłam rewizję roztoczy dutkowych związanych z papugowymi bazując na materiale typowym oraz nowo pozyskanym. Jej celem było poznanie: różnorodności gatunkowej Syringophilidae, ich preferencji żywicielskich oraz rozmieszczenia zoogeograficznego, a w konsekwencji odkrycie nieznanych dotąd zależności w układzie pasożyt-żywiciel pomiędzy dutkowcami a papugowymi. W ramach prac nad niniejszą dysertacją zbadałam 50% wszystkich znanych gatunków papug występujących w regionach: australijskim, afrotropikalnym, neotropikalnym, orientalnym i oceanicznym. W rezultacie opisałam 19 nowych gatunków roztoczy dutkowych z 5 rodzajów. Na wyniki mojej rozprawy doktorskiej składają się cztery anglojęzyczne artykuły opublikowane w recenzowanych czasopismach (sumarycznie: IF = 6.762, punkty MNiSzW = 250, percentyle = 52–90%)

Podsumowując, przeprowadzone przeze mnie badania nad Syringophilidae papugowych pozwalają stwierdzić, że:

- (a) fauna Syringophilidae zasiedlająca ptaki papugowe jest bogata i na stan obecnej wiedzy liczy łącznie 45 gatunków roztoczy, w tym 19 nowych dla wiedzy opisanych w ramach niniejszej dysertacji,
- (b) roztocze Syringophilidae żerują przynajmniej na 81 gatunkach papugowych,
- (c) największe bogactwo gatunkowe dutkowców ptaków papugowych występuje w regionach: Australijskim i Neotropikalnym,
- (d) są to głównie pasożyty monokseniczne (63%) oraz oligokseniczne (18%), w mniejszym stopniu pasożyty mesostenokseniczne (15%) oraz odpowiednio metastenokseniczne (2%) i polikseniczne (2%),
- (e) rozmieszczenie roztoczy dutkowych na żywicielach nie jest przypadkowe.

Wyniki mojej pracy doktorskiej przyczyniają się do poszerzenia wiedzy z zakresu parazytologii, biogeografii, filogenetyki oraz ewolucji pasożytów i żywicieli. Dane te mogą być ważne także dla epidemiologów i organizacji zajmujących się ochroną ptaków, gdyż roztocze dutkowe stanowią istotną część świata pasożytów. Fauna Syringophilidae związana z papugami jest wciąż słabo poznana. Co więcej, badania filogenezy roztoczy i ich koewolucji z żywicielami prawdopodobnie kiedyś dostarczą pośrednich dowodów na same pochodzenie papug.

Słowa kluczowe: ektopasożyty, układ pasożyt-żywiciel, specyficzność żywicielska, papugowe, roztocze Syringophilidae